



Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Agens De Rebus Ecclesiæ Sacris, & profanis, earumque usu, acquisitione,
conservatione, & alienatione

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 6. De Cambio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61834)

permanebit, saltē quamdiu omnes hypothecæ speciales, in quibus est constitutus, non defecerint. Quamobrem hæc quoq; maior securitas consideranda erit, & computanda ad iustitiam pretii. Melior tamen huc usque ratio census moderandi nondum inventa est. *Molina Disp. 385. Navar. Comm. de usuris nu. 85. Lugo l. cit. Sect. 3. n. 44. Em. Sa. V. Cambium. n. 3. Comitol. l. 3. Q. 28. nu. 5. Palao Disp. 6. puncto 22. Menoch. Consil. 445. Fachinans l. 2. Controv. c. 43.*

XI. Hactenus dicta non sunt ad certum hominum genus restringenda sed ad omnes pertinent sive reges, sive inopes fuerint Coloni. Iustitia enim personarum differentes vultus non agnoscit. Error contrarius est *Balth. Meisneri. Professoris Wittenbergenfis, cætera maledicentissimi Prædicantis, qui 3. par. Philosophia Sobria Sect. 1. QQ. ethicar. pag. 328.* Census annuū tradit, ubi 5. vel 6. floreni pro 100. mutuatis sumitur annuè ab opulenti, qui nostra pecunia non ad sui sustentationem, sed ad maius lucrum faciendum utuntur, non esse Usuram in Scripturis prohibita, sed iustum, licitumque contractum tradit: intellige non fore iustum & licitum, si cum pauperibus in eatur. Quæ verò Scriptura eum damnet, non videt à *Meisnero* probari. Nam quod de Mutuo Christus præcipit, *Lucæ 6. V. 35.* Mutuum date nihil inde sperantes ad omnes pertinet, ut nihil ultra sortem vi Mutui exigant. De Censuali contractu non extat unum Iota. Et pauperes quidem à censuali Contractu abstinere quidem, quia res illis deest, super qua fundetur, non autem quia quisquam fore iniustum metuit. Da pauperem, cui casa sit, vel agellus, exiguum quid

ex illo in pensionem annuam assignate nihil verat. Pauper erat vidua, quæ *Lucæ 21.* æra minuta duo in gazophylacium immisit: tantundem pro annuo reddito dare non poterat? pauper *Horatianus ille Tigellus,* cui mensa tripes, & concha salis puri, & toga, quæ defendere frigus quamvis crassa queat, census qualiscunque vel in persona ipsius constitui poterat. Sed *Meisneri* Theologia arctioribus terminis clauditur, nec inter censum, & mutuum sumitur, curatius distinguere.

S. VI.

De Cambio.

I. **C**ambiū aliud nihil est, quā permutatio pecuniæ pro pecunia. *Contr. Tr. 7. q. 99.* Multū à mutuo differt. Hoc enim unica pecuniæ traditione perficitur, quæ reddenda est post temporis intervallum, vel eadem vel alia eiusdem generis, ac bonitatis: Cambium verò cum sit permutationis quædam species, *Do, ut des,* non nisi utrimque facta pecuniæ traditione perfectum censetur. Adde, quod in Cambio semper est aliqua pecuniæ divestitas, undecunque tandem proveniat. *Navar. c. 17. nu. 286. Soto V. Usura §. 4. nu. 1. Tolet l. 5. c. 50. Laym l. 3. tr. 4. c. 19.*

II. Dividitur Primò in Reale, seu verum, & fictum, sive fictum. Illud subdividitur in *Minusum,* seu *Manuale,* & *Locale,* seu *per literas.* *Minusum* dicitur, quia in eo, ut plurimum pecunia maior cum minore permutatur. *Manuale,* quia de manu ad manum in eodem loco, & tempore perfici solet. *Locale* est, in quo pecunia præsens commutatur cum pecunia in alio loco

loco existente. Et quia plerumque literæ dantur, quibus mandatur factori in alio loco, ut pecuniam numeret, Cambium per literas nuncupant. Equidem in tali modo negotiandi, quemadmodum utilitas, ita iniquitas reperiri potest, quia cambiens aliud nihil impensius, quam lucrum se datur, minus dando, quam accipiendo, ac proinde considerandum accuratè erit, quibus titulis auctarium in cambio exigatur, ut iustum sit. *Less. c. 23. D. 1. nu. 5. Silv. V. V. Jura §. 4. num. 6. Tolet. l. ci. Tannerus in 2. 2. D. 4. q. 7. D. 5. Fillint. Tract. 35. c. 4. Garzias. 30.*

III. Primus titulus esse potest opera, & obsequium impensum. Campfor enim sollicitus est, quomodo omnis generis monetam conquirit, & cuilibet pro indigentia sua, & postulatione communicet. Alendus scriba, & famuli sunt, tempus ab aliis curis liberum servandum, & similia, quæ omnia æstimari pretio possunt. Quod si publica Magistratus auctoritate Campfor constitutus est, etiam ipsa eius professio computabitur. *Salas Tr. de Cambiis Covar. de collat. Veter. numism. c. 7. nu. 4. Mol. D. 399. Medina de reb. per usuram acquit. q. 5. Navar. c. 17. n. 288. Escobar Tr. 3. Exam. 7. c. 2. & 3. 2. titulus est lucri cessantis. Fit enim sæpe, ut unum genus monetæ plures, easque pretio æstimabiles commoditates habeat, quam altera. Auream monetam facilius est, & deferre secum, & contra insidias abscondere, quam argenteam & minutam Antiqua puriorem materiam & plus argenti continere quam nova vulgò existimatur, & in multis verum est. *Navar. c. 17. n. 301. Valent. D. 5. q. 23. Pun. 2. 3. est pecuniæ qualitas, & conditio. Alia moneta alia usitatio, & propterea gra-**

tior est. Pro minus usitata sæpe luctandum diu est, donec acceptetur. *Soto l. 6. q. 9. art. un.* Quando daleci, Vg & ducati ex provincia in qua cuduntur, in alias deferuntur, ubi earum valor maior est, pluris meritò æstimantur quam minores monetæ tum propter commoditatem, tum quia spes est futurum brevi, ut earum valor, & æstimatio augeatur. *Mol. D. 398. & 410. Azor. 3. l. 10. c. 3. & c. 5. q. 3. Medina §. 9. 7. Layman l. 4. Tr. 4. c. 19. Reginald. l. 25. q. 19. 4. titulus est assicuratio, quia accipiens hic pecuniam, ut reddatur Romæ, in se periculum recipit, ut si pereat, sibi pereat. *Less. D. 3. Lugo D. 28. Sect. 3. nu. 40. Salas D. 8.**

IV. Quia radix omnium malorum cupiditas multiplex est, novisque quotidie rei augendæ viis aperiendis intendit, innumeræ exortæ quæstiones sunt de licito, & illicito, iusto aut iniusto Cambio, obligatione restituendi, ac similibus. Quocirca pro Generali resolutione hæc Regula statuatur. Vbiunque à parte Campforis præstatum aliquid pretio æstimabile, pro eo exigere auctarium potest: Vbi verò nullus labor impenditur, nec aliud quicquam compensatione dignum, nihil iuste exigere potest. Quo obrento ad particulares Casus tota difficultas reducitur. Quantum hic, & nunc re, & petatur? Vbi nolum consuetudinem attendere, aut sequi, quia ut plurimum à radice sua, quæ est cupiditas, & avaritia, vitium trahit, excepta quæ vitii probi agnoscunt, sed eorum, quos ab omni cupiditate lucri constat esse alienissimos, arbitrium censo requirendum & observandum esse, hinc nimirum, quando nulla lege definitum pretium est. *Armilla V. Campfor. num. 3. Tann. l. cit. num. 156.* Aliqui ad iustitiam Cambii (eius præsertim quod

ooo

per

per minutum fit) tres condiciones exigunt. 1. est, ne in Camplore falsitas sit, qui monetam radat, vel aliam pro alia substituat. 2. ne occultet, sed sincerè aperiat monetæ valorem, si hic, aut alibi minor, vel maior. 3. ut pretium iustum exigat, quod putant colligendum, tum ex lege, tum ex loci consuetudine tum ex comparatione loci ad locum: denique copiam, & inopiã pecuniæ. *Filliut. Tr. 35. Par. 2. c. 5. Tol. l. 5. c. 52. num. 8. Card. Lugo Disp. 28. Sect. 2.*

V. Hinc excusari ab iniustitia posse videntur qui Bambergæ ex. g. subsistens accipit à Petro 100. flor. & pro his Romæ soluit 69. tantum, quia nimirum à curâ labore, & periculo transferendæ pecuniæ suam Petrum liberat. 2. Famulus, qui cum grandiore monetam à domino suo accepisset transferendam ad creditores in via cum parvis commutat, & lucrum facit, absque damno utriusque domini nimirum & creditoris. *Mol. D. 402. Salas D. 7.* Idem pulvillus servit cubito quæstorum, qui Principis sui collectam pecuniæ variè elocando aut permutando suam rem augent, Principi autem tempore constituto quantum oportet, adferunt. His ludæorum nocte adeun-
tium opera plurimum prodest. *Az. l. 10. c. 4. Q. 123.* Illi, qui ad nudinas V. g. Francofurtenses dant pecuniæ, & tanto magis auctarium petunt, quando remotius distant. Quamvis enim præcisè temporis mora, non sufficiat ad lucrandum, opportunitas tamen interea negotiandi, si pecunia præsens foret, ostendit damnum aliquod vel lucri cessationem, qui tituli approbantur *Soto l. 6. q. 10. ar. 2. Filliut. l. tit. cap. 6. num. 400. Less. Dub. 2. num. 18.*

4. Nuntii, qui ab uno Viennam ex. g. conducti, ab aliis quoque, quibus non indicant priorem contractum, mercedem itineris accipiunt. Nam obsequium hoc per se dignum est stipendio, & per accidens concurrat duplex solutio, quod ad fortunam, seu industriam gratuitam nuntii pertinet. Idem aurigis contingere solet, quibus nemo succentet, quando pro reditu iterum accipiunt mercedem. 5. excusat Layman scholarem illum, qui studiorum causa Romam profecturus tradit pecuniæ Augustæ mercatori alicui, eumque rogat, ut pecuniæ hanc alteri det ad cambium, quo eam deinde Romæ cum lucro, seu auctario recipere possit. Cambium enim, ut ex dd. liquet, per se licitum est: per accidens verò, quod immediatè ipse, vel nomine tuo alius exerceat, illud, ac lucrum faciat. *Molina Disp. 403. Laym. h. 3 tr. 4 c. 19. n. 6. Salas D. 8. Regim. l. 25. c. 34.*

VI. Ex adverso improbantur à concilio iustorum Cambia sicca, quibus nullus titulus & causa auctarii petendi verè inest, sed inesse fingitur. adeoque sub coloratâ larvâ Cambii execrabilis usura exercetur. *Soto l. 6. q. 8 & 9. 10. ar. 1.* Exemplum Vide. Titius mercator Caio pecuniæ numerat Bambergæ, ut restitatur Augustæ cum auctario consueo in cambiis ad eummodi loca, quamvis sciat accipientem nec pecuniæ, nec correspondentem Augustæ habere: ideoque credat pecuniæ in eodem loco, id est, Bambergæ, ubi accepta erat, restitutum iri. Quis hic non clarè videat contractum usurarium? Do tibi 100. florenos hic, ut eosdem paulò post cum scenore, id est 10. additis restituas? Fieri etiam potest, ut deceptus à Caio non habente pecuniæ alibi, bona fide cambiat:

cambiar: quo in casu aliqui putant fortē, cum auctario ipsi deberi. *Mol. D. 404. Less. c. 23. Dub. 7. Az. l. c. 10. Silv. V. V. supra §. 4. n. 9. Valentia D. 4. Q. 23. pun. 4. Palao D. 7. pun. 8. Optimè Navar. c. 17 n. 299.* Qui cambiens dat pecuniam minoris valoris pro pecunia maioris valoris soluenda alio loco ei, qui nec realiter nec credito eam sibi habet, peccat mortaliter, & tenetur ad restitutionem, quia virtualiter Vsuram committit. Nec ad excusationem sufficit, quod ignoret, eum illam habere, vel non habere, sed oportet, ut sciat, vel probabiliter credat, eam habere quia ignorantia facti eius, quod oportet scire, non excusat, qualis est hæc *arg. c. Innotuit, cum Glo. de elect. Ita Navar.* Subdit deinde *Vii V. Constitutionem. in eam pro nostro.* ubi damnatis Cambiis licetis ut usurariis, præscribit hanc in Cambio servandā formā.

Ad tollendas, quantum cum Deo possumus, in Cambiis occasiones peccandi, fraudesque feneratorum statumus ne deinceps quisquam audeat, sive à principio, sive aliàs certum, & determinatum interesse etiam in casu non solutionis pacisci: neque realia cambia aliter, quam pro primis nundinis, ubi illa celebrantur: ubi verò non celebrantur, pro primis terminis iuxta receptum locorum usum exercere, abusu illo prorsus reiecto, cambia pro secundis: & deinceps nundinis sine terminis exercendi. Curandum, autem erit in terminis, ut ratio habeatur longinquitatis, & vicinitatis locorum, in quibus solutio destinatur, ne dum longiores præfiguntur, quam loca destinata solutionis desiderant feneratorum detur occasio. Hucusque Pontifex Navar. autem præter alia nn. 301. discutit Questionem sibi Romæ non semel propositam. An liceat uni Hispano

dare alteri Romæ 100. scuta pro 100. solvendis in Hispania cum aliquo augmento? & respondet 1. non licere per viam interesse lucri cessantis, si non habebat illa destinata ad mercandum, vel ad emendum aliquid frugiferum, quia nullum verum tale interesse prætere potest. 2. nec posse per viam emptionis, & commutationis rei præsentis cum re absente, si ille nec formaliter, nec virtualiter habet illa in Hispania. 3. posse tamen per viam emptionis, aut commutationis, si alter verè habet illa scuta, quæ vendit, in Hispania, formaliter, vel virtualiter in rebus beneficii, vel aliorum bonorum vel in tali credito, quod probabiliter creditur per literas eius destinatas ad aliquem cognatum, vel amicum tradenda ea esse ibi, idque duplici ratione. Primò ratione absentia, ob quam valet minus: deinde ratione valoris, quia plus valent 100. hic, quam ibi totidem. 4. quòd liceat etiam per viam mutui, præsupposito, quod eadem pecunia valeat hic plus, quam ibi: imò & si, non valerent plus facta facultate mutatio soluendi in Vrbe, aut si malit in partibus cum cambio, quo traditio illorum in Urbem constabit, quia hoc casu nihil videtur accipi ultra sortem, nisi ad summum interesse damni emergentis, præsertim si qui dat, indiget illis, vel putatur eis opus habiturus in Vrbe. Ita *Navar. de prædicta Bulla V. 10. Bapt. Lupum in Tr. de Vsuris Comm. 3. §. 1. nu. 68. Az. II. l. 10. c. 8. & 9. Reginald. l. 25. n. 467. Lugo D. 28. Sect. 8.* Hæc sufficiant de materia, ut *Sotus loquitur l. 6. q. 8. ar. 1.* per seipsam abstrusissima, mercatorum novis, & quotidianis inventis, intricatissima, ac subinde Doctorum opinionibus plurimum obfuscatâ. *Beatus ille,*

qui post aurum non abiit, nec speravit in pecunia, & thesauris. Si quis tamen plurius desiderio tenetur, Ferdinandum de

castro Palao in Disput. 7. consulat, & satis factum sibi esse fateatur.

TITULUS X.

De Contractibus onerosis, in quibus transfertur Ususfructus rei.

Dominium utile censetur habere in bonis non suis Conductor, Emphyteuta, Vasallus, & Livellarius. Unde 4. species Contractuum nascuntur, Locatio nimirum, & Conductio, Emphyteusis, Feudum, & Contractus livellaticus. quorum naturam, & conditionem in sequentibus exponemus.

§. I.

De Locatione.

I. Quomodo Emptio, & Venditio unum Contractum faciunt, ita Locatio, & conductio. Locatio dantis est, conductio accipientis. Est enim Contractus, quo res aliqua vel persona ad usum seu fructum alteri pro pretio conceditur. Dicitur 1. Contractus, quia hoc illi genus, 2. res aliqua, intellige, mobilis aut immobilis. 3. persona, quia potest quis se vel servum suum locare alteri. 4. Ad usum aut fructum. infra de cennium quia longius tempus pro emphyteusi est. Quaedam enim locantur ad usum tantum, ut servus, equus, domus, & similia, quorum non alius fructus esse, quam ipse usus potest. Quaedam

verò ad fructum, ut agri, prædia, pascua. Denique additur pro pretio, id est pecunia. Nam si pro alia re fiat, erit Contractus Do, aut factio, ut des, aut facias. qui tamen ad Locationis regulas reducendus erit. VVesenbec. l. 19. ff. ut 2. Azol l. 4. Summe §. 69. Treutl Vol. 1. Disp. 29. Navar. t. 17. num. 108. Laym l. 3. Tr. 4. c. 22. num. 1. Regin l. 25. c. 38. n. 501. Melin. tr. 20. n. 1.

II Locatio dividitur 1. ratione rei locatæ in mobilem, & immobilem. Mobilis in homine, equo, bove. Immobilis in agro, silva, prædio, & similibus cernitur. Quando est prædium Vibanum, conductor inquilinus vocatur, quando rusticum, colonus. l. qui pignoris. ff. de acq. poss. Glo. in l. Emptorem. C. de locato. Silv. V. Locatio. n. 9.

2. Etiam ratione rei locatæ, quarum aliquæ sunt operæ alicuius ad laborandum, pugnandum, custodiendum, &c. aliqua alium in usum, uti navis, currus. Aliquando simul iunctæ reperiuntur res, & operæ l. qui operas. ff. Locati.

3. Secundum conditionem aliquando locantur res, ut eadem specie, seu numero reddantur puta, aurea vasa: aliquando sufficit